

Kaupunginvaltuusto	§ 11	29.01.2018
Hyvinvointilautakunnan sivistys- ja vapaa- aikaosasto	§ 29	16.05.2018
Kaupunginhallitus	§ 207	21.05.2018
Kaupunkirakennelautakunta	§ 186	28.08.2018
Kaupunginhallitus	§ 302	03.09.2018
Kaupunginvaltuusto	§ 136	24.09.2018

Valtuutettujen Marko Haakanan ja Alia Dannenbergin ynnä muiden valtuustoaloite myös punaisten muistomerkistä Joensuun Vapaudenpuistoon

2223/12.03.01/2018

KV 29.01.2018 § 11

Valtuutetut Marko Haakana ja Alia Dannenberg jättivät 29.1.2018 valtuuston puheenjohtajalle valtuustoaloitteen myös punaisten muistomerkistä Joensuun Vapaudenpuistoon.

Valtuustoaloitteen olivat allekirjoittaneet myös Antti Saarelainen, Hannu Holopainen, Mari Ojalampi, Sanna Heinonen, Krista Mikkonen, Satu-Sisko Eloranta, Hanna Martikainen, Jukka Hirvonen, Harri Hölttä, Anni Järvinen, Antero Puhakka, Martti Juntunen ja Marjatta Rätty.

Päätös:

Lähetettiin kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

HYVOSVJ § 29

Valtuutetut Marko Haakana ja Alia Dannenberg ynnä muut ovat tehneet valtuustoaloitteen Vapaudenpuistoon sijoitettavasta punaisten historiasta kertovasta muistomerkistä tai puiston uudelleen nimeämisestä.

Joensuussa on tällä hetkellä punaisten muistomerkkejä seuraavasti:

- 1) Punaisten hautamuistomerkki, 1946, Siilainen. Joensuun piirin työväenjärjestöt pystyttivät muistomerkkin paikkaan, jonne teloitettuja punaisia oli haudattu.
- 2) Vakaumuksensa puolesta kaatuneiden muistomerkki, luterilainen hautausmaa, 1946. Joensuun Työväenyhdistys pystytti muistomerkkin, jossa teksti: "1918 sodan työläisuhrien muistolle Joensuun Työväenyhdistys".
- 3) Venäläisten sotilaiden muistomerkki, 1974, Siilainen. Joensuun kaupunki pystytti muistomerkkin 1918 vangiksi jääneiden teloitettujen Venäjän armeijan sotilaiden muistoksi.
- 4) Marttyyri, Työväentalon reliefi, 1981, kuvanveistäjä Erkki Kannosto. Sijainti Yläsatamankatu 7. Hankkeen toteutti TSL:n Joensuun seudun opintojärjestö. Teoksella halutaan muistaa kaikkia niitä, jotka joutuivat aatteensa vuoksi vainotuiksi 1918 sisällissodan aikana.
- 5) Elonpirta, ammuttujen muistolle, 1994, Siilainen, kuvanveistäjä Erkki Kannosto. Muistomerkkin pystytti Joensuun Työväenyhdistys ja muut työväen

järjestöt. Muistomerkillä halutaan kunnioittaa aatteensa puolesta 1918 ammuttujen tovereiden muistoa.

Muistomerkit on pyritty sijoittamaan asiayhteyksiinsä historiallisille paikoilleen. Joensuussa keskeisiä paikkoja ovat Siilainen ja Työväentalo: Siilaisella tapahtui teloituksia ja työväentalo – alkuperäinen Kauppakadun ja Yläsatamankadun risteyksessä – oli yksi vuoden 1918 sisällissodan keskeisiä näyttämöitä.

Yleensä muistomerkkihankkeissa on perustettu toimikunta viemään asiaa eteenpäin ja jokin juridinen yhdistys on ottanut vetovastuun. Esimerkiksi Helsinkiin 30.11.2017 paljastetun Talvisotamuistomerkkin kohdalla (budjetti oli 1,3 M€), Talvisotayhdistys otti vetovastuun ja rahoitti keräyksillään 1/3 hankkeesta, valtio antoi 1/3 ja Helsingin kaupunki 1/3. Hankkeen toteutus kesti 4 vuotta.

Vuonna 1919 vahvistettiin kaupungininsinööri Rope Taivaisen laatimat kaupungintalon puistikkojen järjestelypiirrokset. Niiden pohjalta alettiin kaupungintalon edustalla olevaa Nelikulmapuistoa kunnostaa nykyisenkaltaisella pohjalla.

Joensuun Vapauden patsas (kuvanveistäjä Yrjö Liipola) pystytettiin kaupunginvaltuustossa loppuvuodesta 1918 tehdyn ehdotuksen pohjalta. Siihen perustettiin toimikunta, joka järjesti kilpailun hankkeesta. Veistoshanke on toteutettu silloisessa historiallisessa tilanteessa, jonka vuoksi patsas pystytettiin Vapaussodan muistoksi vuonna 1923. Suomessa on useita kaupunkeja joiden keskustaan on 1920-luvun alussa pystytetty ns. vapaudenpatsas. Patsaan paljastamisen myötä puiston nimeksi vakiintui Joensuussa Vapaudenpuisto.

Vapaudenpuiston uudistussuunnitelmassa ei ole osoitettu rahoitusta taidehankintoihin eikä suunnitelmassa ole varattu paikkaa muistomerkille.

Valmistelijat intendentti Ulla Pennanen, museonjohtaja Tarja Raninen-Siiskonen

Liikuntajohtajan päätösehdotus:

Hyvinvointilautakunnan sivistys- ja vapaa-aikajaosto ehdottaa kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että kaupunginvaltuusto päättää antaa edellä olevan vastauksena valtuutettujen Marko Haakanan ja Alia Dannenbergin ynnä muiden valtuustoaloitteeseen.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

KH 21.05.2018 § 207

Kaupunginjohtajan päätösehdotus:

Kaupunginhallitus ehdottaa, että kaupunginvaltuusto päättää

merkitä edellä olevan vastauksena valtuutettujen Marko Haakanan ja Alia Dannenbergin ynnä muiden valtuustoaloitteeseen ja todeta aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös:

Kaupunginjohtajan päätösehdotuksesta poiketen kaupunginhallitus päätti palauttaa asian yksimielisesti uudelleen valmisteltavaksi kaupunkirakennelautakuntaan ja katunimitoimikuntaan lisäinformaation saamiseksi nimeämisperusteista ja paikan historiasta.

KRAKLIK 28.08.2018 § 186

Katunimitoimikunta on käsitellyt aloitetta kokouksessaan 27.6.2018. Katunimitoimikunnan pöytäkirja on luettavissa luottamushenkilöiden verkkopalvelussa.

Katunimitoimikunta on on lausunut asiasta seuraavaa:

*'Vapaudenpuistoon ei suoraan liity punaisten toimintaa tai historiaa. Lähtökoh-
tainen periaate on, että muistomerkit sijaitsevat ensisijassa tapahtumapaikoilla.
Vapaudenpuisto ja sen muistomerkit ovat aikansa lapsia (1920-luvulta) ja
edustavat myös omaa historiallista arvoa, jota ei ole syytä kadottaa.
Vapaudenpuisto ei sinällään nykyään nimenä edusta valkoista tai punaista
vapautta, vaan yleistä kansan vapautta. Maakunnallinen, ei vain paikallinen
muistomerkki koetaan yleisenä sodan muistomerkkinä, ei vain valkoisten
muistomerkkinä. Se koetaan itsenäisyyden vapauden muistomerkkinä vaikka
sen historia olisi toinen. Jaottelu punaisiin ja valkoisiin ei edusta tämän päivän
ajattelua. Tarvetta lähes sata vuotta vanhan puiston tai patsaan uudelleen
nimeämiseen ei ole.*

*Todetaan asiaan liittyen, että esimerkiksi Elonpirtta on komea ja edustava muis-
tomerkki Siilaisilla punaisille. Sen matkailullista ja maisemallista arvoa voisi ke-
hittää.*

*Vapaudenpuiston käynnissä oleva uudistaminen ja kehittäminen antaa mahdol-
lisuuden lisätä alueelle patsaita tai muita muistomerkkejä, mutta olemassa
olevat nimet ja patsaat tulee säilyttää.'*

Nimistön pysyvyydellä on merkitystä myös pelastusturvallisuuden kannalta. Nimisiä on muutettu kuntaliitosten yhteydessä pakottavista syistä, kun päällekkäisiä samoin nimettyjä katuja on nimetty uudelleen. Kaupungin nimistösuunnittelussa tulee toimia pitkäjänteisesti ja säilyttää pääsääntöisesti vakiintuneet tunnetut nimet. Hyvinvointilautakunnan sivistys- ja vapaa-aika- jaoston ja katunimitoimikunnan lausuntojen perusteella ei nimenmuutokseen ole syytä ryhtyä.

Mikäli joku taho käynnistää uuden muistomerkin valmistelun, selvitetään siinä vaiheessa mahdollisia sijoitusvaihtoehtoja. Ilman vireillä olevaa hanketta ei ole perusteltua lähteä muuttamaan Vapaudenpuiston jo hyväksyttyä yleis-suunnitelmaa.

Valmistelija: kaupunkiympäristöjohtaja Anu Näätänen

Kaupunkiympäristöjohtajan päätösehdotus:

Kaupunkirakennelautakunta päättää esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että kaupunginvaltuusto päättää antaa edellä kirjoitetun vastauksena Marko Haakanan ja Alia Dannenbergin ynnä muiden valtuustoaloitteeseen.

Päätös:
Hyväksyttiin yksimielisesti.

KH 03.09.2018 § 302

Kaupunginjohtajan päätösehdotus:
Kaupunginhallitus ehdottaa, että kaupunginvaltuusto päättää

merkitä edellä olevan vastauksena valtuutettujen Marko Haakana ja Alia Dannenbergin ja muiden valtuustoaloitteeseen ja todeta aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös:
Ehdotus hyväksyttiin.

Keskustelun aikana Anni Järvinen ehdotti kaupunginjohtajan pohjaehdotuksesta poiketen, että aloitteen vastaus hylätään ja nykyinen Vapaudenpuisto nimetään uudelleen Teatteripuistikoksi tai Nelikulmapuistikoksi (molemmat nimet ovat olleet puiston niminä aiemmin) ja että nykyiselle Vapaudenpatsaalle etsitään uusi sijoituspaikka ja patsas siirretään pois Joensuun ydinkeskustasta. Esityksen perustelut ovat liitteellä.

Puheenjohtaja totesi ehdotuksen rauenneen kannattamattomana.

KV 24.09.2018 § 136

Ehdotus:
Kaupunginhallitus ehdottaa, että kaupunginvaltuusto päättää

merkitä edellä olevan vastauksena valtuutettujen Marko Haakana ja Alia Dannenbergin ja muiden valtuustoaloitteeseen ja todeta aloitteen loppuun käsitellyksi.

Keskustelu:
Asiassa käytiin keskustelu, jossa seitsemän valtuutettua käytti puheenvuoron.

Keskustelussa valtuutettu Marko Haakana ehdotti, että aloite palautetaan uudelleen valmisteltavaksi.

Valtuutettu Anni Järvinen kannatti Marko Haakanan tekemää palautusesitystä.

Päätettyään keskustelun palauttamisen osalta, puheenjohtaja totesi, että kannatetusta palautusesityksestä on äänestettävä teknisellä kokouslaitteistolla, jolloin niiden, jotka kannattavat asian käsittelyn jatkamista tulee äänestää JAA, ja niiden, jotka kannattavat palauttamista, tulee äänestää EI.

Toimitetussa äänestyksessä annettiin 37 JAA-ääntä, 22 EI-ääntä, yhteensä 59 ääntä.

Puheenjohtaja totesi, että kaupunginvaltuusto on päättänyt jatkaa asian käsittelyä.

Tämän jälkeen keskustelussa käytti puheenvuoron vielä neljä valtuutettua.

Keskustelussa valtuutettu Anni Järvinen ehdotti, että aloitteen vastaus hylätään ja nykyinen Vapaudenpuisto nimetään uudelleen Teatteripuistikoksi tai Nelikulmapuistikoksi (molemmat nimet ovat olleet puiston niminä aiemmin) ja että nykyiselle Vapaudenpatsaalle etsitään uusi sijoituspaikka ja patsas siirretään pois Joensuun ydinkeskustasta.

Valtuutettu Marko Haakana kannatti Anni Järvisen tekemää ehdotusta.

Päätettyään keskustelun puheenjohtaja totesi, että koska kaupungin hallintosäännön mukaan asiasta päättäminen ei kuulu kaupunginvaltuustolle, kaupunginvaltuusto ei ota päätettäväksi Anni Järvisen tekemää ehdotusta.

Päätös:

Puheenjohtaja totesi, että edellä selostetun käsittelyn tuloksena kaupunginvaltuuston on hyväksynyt kaupunginhallituksen päätösehdotuksen..

Perustelut Anni Järvisen esitykselle:

Nykyinen vapaudenpuisto on erotettu kauppatorista v.1863 ja se omaa pitkän historian Nelikulmapuistona ja Teatteripuistikkona. Teatteripuistikko toisi hyvin esiin Joensuun kaupunginteatteria, jonka näyttämöt sijaitsevat puistikon vieressä kaupungintalolla. Lisäksi Teatteripuistikon patsaaksi kävisi hyvin Maiju Lassilan patsas, joka sijaitsee nyt Taidemuseon korttelissa.

Nykyistä vapaudenpatsasta alettiin puuhata kaupunginvaltuustossa vuonna 1918 ja veistoskilpailu patsaasta käynnistettiin vuonna 1920.

Voittajaksi valittiin Yrjö Liipolan työ ja patsas valmistui v.1923.

Uuden patsaan myötä puiston nimi vaihdettiin Nelikulmapuistosta Vapaudenpuistoksi.

Vapaussota on historiallisesti väritynyt termi, joka kuvaa Suomen veristä sisällissotaa valkoisen osapuolen kannalta. Tänä vuonna, kun kansalaissodasta tulee 100 vuotta, on aika siirtää Vapaudenpatsas pois Joensuun ydinkeskustasta, koska se kuvaa sodan yhden osapuolen voittoa.

Kansalaissodassa kaatui yli 5000 ja teloitettiin yli 7000 punaista.

Lisäksi vankileireillä kuoli yli 11 000 punaista. Näiden ihmisten hengestä vapautumistako patsas kuvaa?

Aloitteen vastauksessa sanotaan, että muistomerkejä on pyritty sijoittamaan asiayhteyksiinsä historiallisille paikoilleen. Nykyisen Vapaudenpuiston paikalla ei kuitenkaan historiatietojen mukaan ole käyty Joensuussa kansalaissodan taisteluita, joten nykyinen muistomerkki ei ole siltä kantilta historiallisesti merkittävällä paikalla. Lisäksi vastauksessa todetaan, että pelastusturvallisuus vaarantuu, jos nimiä vaihdellaan jatkuvasti. Miksi Mehtimäelle siis nimettiin Kerubi-stadion, kun yksi Kerubi on jo Ilosaaressa?

ÄÄNESTYSLUETTELO, KAUPUNGINHALLITUS/MARKO HAAKANA

Äänestys 136 §: esitys KH = Jaa, MH = Ei

(n)	(%)	
37	62,70 %	JAA
22	37,30 %	EI
0	0 %	TYHJÄÄ
0	0 %	POISSA
59	100 %	(N / %)

Mustonen Juha (kesk.)	JAA
Pippuri Arto (kok.)	JAA
Törmälä Anssi (kok.)	JAA
Kauppinen Markku (kesk.)	JAA
Tielinen Ari (sd.)	EI
Hirvonen Eero (sd.)	JAA
Keskisalo Pentti (sd.)	EI
Väänänen Eira (sd.)	JAA
Ketonen Matti (kok.)	JAA
Hjälml Heli (kok.)	JAA
Elo Timo (kok.)	JAA
Puhakka Paula (kesk.)	JAA
Väistö Matti (kesk.)	JAA
Honkanen Anu (sd.)	JAA
Kärkäs Joakim (sd.)	EI
Rauma Simo (sd.)	JAA
Eloranta Satu-Sisko (sd.)	EI
Räty Heino (sd.)	JAA
Holopainen Hannu (sd.)	EI
Hattunen Jenna (kok.)	JAA
Vuojärvi Petja (kok.)	JAA
Parikka Tuula (kesk.)	JAA
Kukkonen Pekka (kesk.)	JAA
Elonheimo Ville (vihr.)	JAA
Ojalampi Mari (sd.)	EI
Heinonen Sanna (sd.)	EI
Heinonen Eila (sd.)	JAA
Porokka Jouni (kok.)	JAA
Kähkönen Paavo (kok.)	JAA
Hulmi Helena (kesk.)	JAA
Rossi Hannes (kesk.)	JAA
Korhonen Oskari (vihr.)	EI
Koskinen Sari (vihr.)	JAA
Hirvonen Jukka (sd.)	EI
Pesonen Matti (sd.)	EI
Wihonen Jussi (ps.)	JAA
Kinnunen Asseri (ps.)	JAA
Väkeväinen Kari (kesk.)	JAA
Surakka Martti (kesk.)	JAA

Autti Hannele (vihr.)	JAA
Laakkonen Mira (vihr.)	JAA
Parkkila Janne (vas.)	EI
Juntunen Martti (vas.)	EI
Räty Marjatta (ps.)	JAA
Kokko Osmo (ps.)	JAA
Bogdanoff Eero (ps.)	JAA
Ronkainen Antti (kesk.)	JAA
Vesala Iiris (vihr.)	EI
Roivas Maria (vihr.)	EI
Saarelainen Antti (vas.)	EI
Järvinen Anni (vas.)	EI
Mikkola Anne (kd.)	EI
Kainulainen Antti (kd.)	EI
Piironen Mika (kd.)	EI
Miettinen Asko (kesk.)	JAA
Susitaival Hanna (vihr.)	JAA
Huikuri Teemu (vihr.)	EI
Haakana Marko (vas.)	EI
Tahvanainen Petteri (vas.)	EI